

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาภาคปฏิบัติของวาทกรรมการศึกษา (Discursive Practices of Education) ในพื้นที่โรงเรียนที่มีต่อชาวปากะญอ: กรณีศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา จังหวัดลำพูน ผู้ศึกษาใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรม (Discourse) ของ มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) นักคิดคนสำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการศึกษาแบบหลังสมัยใหม่ (Postmodernism) เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ โดยเทคนิควิธีการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) ศึกษา/ สืบค้นวาทกรรมการศึกษาที่มีต่อชาวปากะญอในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา และภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการศึกษาที่มีต่อชาวปากะญอในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ที่มีต่อวาทกรรมการศึกษากระแสหลักเป็นมาอย่างไร

จากกรอบแนวคิดวาทกรรม (Discourse) ที่ผู้ศึกษานำมาเป็นแนวคิดในการศึกษา ระเบียบวิธีการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาที่มอง “ความจริง” (Truth) จากผู้ที่อยู่ในวาทกรรม (Discourse) นั้น และในภาคปฏิบัติการของวาทกรรม (Discursive Practices) ที่มีต่อผู้ที่อยู่ในวาทกรรมนั้น ซึ่งจะสะท้อน “ระบบความจริง” (Regime of Truth) ที่มีปฏิสัมพันธ์กับระบอบสังคม แต่ผู้ศึกษาตระหนักดีถึงข้อจำกัด และบทบาทสถานะของผู้ศึกษาในการศึกษา ที่จะเป็นกรอบประเมินถึงความสอดคล้อง และความน่าเชื่อถือ ของการศึกษาครั้งนี้ จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างที่สุดที่ผู้ศึกษาต้องสลายข้อจำกัดและกำหนดบทบาทสถานะ ของผู้ศึกษากับกลุ่มประชากรในการศึกษา กล่าวคือ

1. ขั้นตอนการสลายความเป็นคนนอกกับบริบทพื้นที่การศึกษา (หรือลดช่องว่าง/ สลายความเป็นอื่นของตัวผู้ศึกษากับกลุ่มประชากรเป้าหมายและพื้นที่กรณีศึกษา) ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญซึ่งจะนำไปสู่การเข้าถึงข้อมูล และความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการศึกษา โดยที่ผู้ศึกษาเข้าไปอยู่ในพื้นที่กรณีศึกษาตั้งแต่แรกเริ่มทำการศึกษา ในช่วงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2553 ส่วนหนึ่งเป็นการศึกษาบริบทเชิงพื้นที่ และเป็นการสลายความเป็นคนนอกของผู้ศึกษา และสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มประชากรเป้าหมายในการศึกษา

2. ขั้นตอนการสลายทัศนคติความเป็นคนนอกที่ไปศึกษาคนใน ซึ่งเป็นมนต์ดำงานศึกษากระแสหลักที่ถูกวิพากษ์ ทำทลาย ของรัฐที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งถ้าผู้ศึกษาไม่สลายทัศนคติความเป็นคนนอกให้กลายเป็นคนใน ข้อมูลที่ได้อาจจะไม่ใช่ “ความจริง” (Truth) ของผู้ที่อยู่ในวาทกรรมนั้น อาจเป็นเพียงความจริงที่เกิดจากการปะทะสังสรรค์ของตัวผู้ศึกษากับประชากรกลุ่มเป้าหมายใน

การศึกษาเท่านั้นเอง โดยผู้ศึกษากำหนดบทบาทสถานะของผู้ศึกษาเป็นเพียงผู้ส่งผ่านระบอบความจริงของประชากรเป้าหมายในการศึกษา ตามกรอบแนวทางทางการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) เท่านั้น

ระเบียบวิธีการดำเนินวิจัย

วิธีการดำเนินการศึกษาค้างนี้ ผู้ศึกษาใช้ระเบียบวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ผู้ศึกษากำหนดการศึกษาเอกสารเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขั้นตอนแรก เป็นการรวบรวมชั้นแรกเมื่อเริ่มทำการศึกษจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่มีอยู่แล้ว ทั้งที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวกับแผนงาน โครงการพัฒนา รวมไปถึงเอกสาร งานวิจัย บทความทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทการศึกษา รวมไปถึงเอกสาร บทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่กรณีศึกษา เพื่อสืบค้นและดำเนินการศึกษาค้างนี้

1.2 ขั้นตอนที่สอง เป็นการรวบรวมข้อมูลเอกสาร จากการลงพื้นที่รวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) จากพื้นที่กรณีศึกษา เพื่อเก็บรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ที่สื่อความหมายระหว่างพื้นที่กรณีศึกษากับประชากรเป้าหมายในการศึกษาในพื้นที่โรงเรียน ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นรูปแบบการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-structure Interview) (ฉัตรสุน พดุมิปัญญา, 2553, หน้า 166) เป็นระเบียบวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ที่ผู้ศึกษาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) จากการสัมภาษณ์ประชากรเป้าหมายในการศึกษา ผู้ศึกษายึดหลักความสมัครใจของผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ศึกษา โดยเข้าไปสัมภาษณ์พูดคุยในเรื่องต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จนเพียงพอต่อข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ศึกษาตามประเด็นที่ต้องการ (โดยสัมภาษณ์และใช้วิธีบันทึกเทปไว้) แล้วเอาสิ่งที่บันทึกไว้ทั้งหมด นำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. การสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Observation) เป็นวิธีการสังเกตอย่างอิสระ ไม่มีการกำหนดสิ่งที่จะสังเกตไว้ล่วงหน้า ไม่ต้องมีแบบบันทึกหรือรายการที่ต้องสังเกตแน่นอน เพียงแต่รู้ว่าต้องไปสังเกตเรื่องอะไรเท่านั้น (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2549, หน้า 20) เป็นระเบียบวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ที่ผู้ศึกษาใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) ในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และประชากรเป้าหมายในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

โดยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) โดยเลือกใช้แบบสังเกตตามความเหมาะสมและการเข้าถึงตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทพื้นที่โรงเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ (Complete Participant Observation) โดยมีละเอียด 2 ขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ขั้นตอนแรก เป็นการเก็บข้อมูลจากการสังเกต โดยเข้าร่วมกิจกรรมที่เกิดขึ้นพื้นที่กรณีศึกษากับประชากรเป้าหมาย เช่น การเข้าแถวตอนเช้า ตอนเย็น การจัดอาหารจานอาหารตอนเพล และกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาการลงพื้นที่เก็บข้อมูล เป็นต้น โดยพยายามเข้าไปเกี่ยวข้องให้มากที่สุด

3.1.2 ขั้นตอนที่สอง เป็นการเก็บข้อมูลที่ใช้ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กล่าวคือ ใช้เก็บรายละเอียดในการให้ข้อมูล โดยสังเกตท่าทาง ปฏิบัติการต่างๆ ระหว่างการถ่ายทอดภาษาพูดกับปฏิบัติการท่าทางที่เกิดขึ้นการส่งผ่านข้อมูลให้แก่ผู้ศึกษา

3.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) เป็นระเบียบวิธีที่นำมาประกอบประกอบการเก็บข้อมูลจากการสังเกตให้มีความชัดเจน และครบถ้วนให้มากที่สุด กล่าวคือ เป็นเทคนิควิธีที่ผู้ศึกษานำมาใช้เมื่ออาจจะเข้าไม่ถึงการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในระหว่างการเก็บข้อมูลภาคสนาม ในบางกิจกรรมที่เป็นข้อจำกัดการเข้าถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ สามเณรชาวปาเกญอชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากสามเณรชาวปาเกญอชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน จำนวนไม่น้อยกว่า 10 รูป โดยใช้เกณฑ์ของการอิ่มตัวของข้อมูล แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านจำนวนของประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ มีทั้งหมด 16 รูป มีรายละเอียด ดังนี้

1. สามเณรชาวปาเกญอชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่อยู่ในขอบเขตประชากรศึกษาคั้งนี้ จำนวน 10 รูป
2. สามเณรชาวปาเกญอชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่อยู่ในขอบเขตประชากรศึกษาคั้งนี้ จำนวน 6 รูป

จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนไม่น้อยกว่า 10 รูป ด้วยเหตุผลของข้อจำกัดจำนวนประชากรที่อยู่ในขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 10 รูป

เครื่องมือในการวิจัย

1. แนวคำถาม (Interview Guide) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยเป็นประชากรเป้าหมายในการศึกษา โดยมีขั้นตอนการจัดทำดังนี้

1.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแนวคำถามในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกที่ใช้ในการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

1.2 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแนวคำถาม ที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นเค้าโครงคำถาม ซึ่งบรรจุหัวข้อเรื่องที่จะสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา (พัชรินทร์ สิริสุนทร, 2552, หน้า 131,133)

1.3 นำแนวคำถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อขอแนะนำและปรับปรุงแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงยิ่งขึ้น

2. แนวทางการสังเกต (Observation Guide) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ประชากรเป้าหมายในการศึกษา โดยแบบสังเกตเป็นแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Observation) โดยมีขั้นตอนการจัดทำดังนี้

2.1 ศึกษารวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางการสังเกตในการศึกษาครั้งนี้

2.2 สร้างแนวทางการสังเกตที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

2.3 นำแนวทางการสังเกตให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อขอแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูลในการศึกษามีรายละเอียดขั้นตอนต่อไปนี้

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ และลดช่องว่าง/ สลายความเป็นคนนอกกับกลุ่มกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ซึ่งเป็นช่วงระยะแรกในการศึกษาเป็นระยะเวลา 10 เดือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การเข้าไปพื้นที่กรณีศึกษา ผู้ศึกษาเข้าไปในพื้นที่กรณีศึกษา โดยเข้าเป็นอาจารย์ (พิเศษ) สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ตั้งแต่ช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2553- สิงหาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้างนี้ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นสามเณรพักอยู่ในวัดพระพุทธรบาทห้วยต้มเป็นส่วนใหญ่ โดยโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนาอยู่ในเขตของวัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม ที่พักของผู้ศึกษาอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา จึงทำให้ทำความเข้าใจความสนิทสนมคุ้นเคยผู้ให้ข้อมูลไม่เพียงแต่ช่วงระยะเวลาที่มีการเรียนการสอน ผู้ศึกษาใช้โอกาสดังกล่าวสร้างความคุ้นเคย และเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้มากที่สุด อีกทั้งยังมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในโรงเรียนอย่างสมบูรณ์ในฐานะอาจารย์ (พิเศษ) ตลอดระยะเวลาช่วงเวลาที่ทำหน้าที่สอนอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา

1.2 การสำรวจพื้นที่กรณีศึกษา ในเชิงประวัติความเป็นมา ทั้งกลุ่มชาวปากะญอ พื้นที่หมู่บ้านห้วยต้ม และโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา โดยสำรวจเก็บข้อมูลเบื้องต้นทั้งจากการสังเกต และสัมภาษณ์อย่างคร่าวๆ ในประเด็นที่สังเกตจากอาจารย์ผู้ร่วมงาน (อาจารย์ชาวปากะญอซึ่งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านห้วยต้ม) ซึ่งเป็นทั้งผู้แนะนำและพาผู้ศึกษาสำรวจบริบทพื้นที่หมู่บ้านห้วยต้ม และให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศา-พัฒนา และเป็นผู้แนะนำผู้ศึกษาเข้าสู่สังคมชาวปากะญอตลอดระยะเวลาที่เป็นอาจารย์ (พิเศษ) อีกทั้งผู้ศึกษาใช้เวลาหลังเลิกเรียน หรือช่วงวันหยุดเรียนไปบ้านสามเณรที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล หรือไม่ได้เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่เป็นชาวปากะญอซึ่งอยู่ในหมู่บ้านห้วยต้ม ซึ่งนอกจากเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแล้ว ยังเป็นการเข้าถึงบริบทความเป็นชาวปากะญอจากการได้พูดคุย การไปสัมผัสวิถีชีวิตชาวปากะญอ ซึ่งเป็นผู้ปกครองชาวปากะญอของสามเณรที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา

1.3 การเข้าถึงประชากรในการศึกษา ผู้ศึกษาใช้ช่วงระยะเวลาที่เป็นอาจารย์ (พิเศษ) ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา เก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนสามเณรชาวปากะญอที่เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา แยกจำนวนสามเณรที่เป็น

ชาวปากะญอแต่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่หมู่บ้านห้วยต้ม ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่นำไปการสร้างเกณฑ์ในการกำหนดประชากรในการศึกษาค้างนี้

1.4 บทบาทสถานะของผู้ศึกษากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและพื้นที่กรณีศึกษา บทบาทสถานะของผู้ศึกษาช่วงระยะเวลาแรกที่เข้าไปในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ในฐานะอาจารย์ (พิเศษ) ในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรับรู้ถึงสถานะภาพของผู้ศึกษาว่าเป็นอาจารย์ (พิเศษ) และเป็นนิสิตระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยนเรศวร หลังจากเข้าไปเป็นอาจารย์ (พิเศษ) ช่วงระยะเวลาหนึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรับทราบถึงสถานะและบทบาทของผู้ศึกษา ซึ่งทำหน้าที่อาจารย์ (พิเศษ) และเก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับชาวปากะญอ หมู่บ้านห้วยต้ม และโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ปฏิสัมพันธ์ของผู้ศึกษากับผู้ให้ข้อมูลในช่วงระยะเวลาดังกล่าว มิได้เป็นการสร้างช่องว่างที่ทำให้ปฏิสัมพันธ์ของผู้ศึกษากับผู้ให้ข้อมูล ที่อาจจะทำให้เกิดช่องว่างในการเข้าถึงข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในทางตรงข้ามกลับเป็นการสร้างโอกาสที่ทำให้ผู้ศึกษาการเข้าถึงข้อมูลมากขึ้น โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในข้อมูลเบื้องต้นที่ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อให้เห็นภาพของกลุ่มชาวปากะญอ หมู่บ้านห้วยต้ม และโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา

1.5 การเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จากปฏิสัมพันธ์ของผู้ศึกษากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการทำให้ผู้ศึกษาเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างและได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูล นอกจากกลุ่มตัวอย่างจะให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์แก่ผู้ศึกษาแล้ว ยังให้ความร่วมมือให้ข้อมูลที่ทำให้ผู้ศึกษาเข้าถึงกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ศึกษากำหนดไว้ในการศึกษาค้างนี้

2. เป็นขั้นตอนการเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่กรณีศึกษา เป็นระยะเวลาประมาณ 2 เดือน โดยผู้ศึกษานำหนังสือขอความร่วมมือในการศึกษาจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา เพื่อขออนุญาตและแจ้งให้ทราบในการเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้รับอนุญาตแล้วดำเนินการศึกษาตามระเบียบวิธีการศึกษาที่กำหนดไว้

วิธีการตรวจสอบข้อมูล

หลังจากที่ได้เก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วเพื่อความถูกต้องข้อมูล ผู้ศึกษาใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยตรวจสอบใน 3 ด้าน คือ เวลา สถานที่ และบุคคล (สุภาวศ์ จันทวานิช, 2551, หน้า 130) นำมาตรวจสอบข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การตรวจสอบแหล่งเวลา เพื่อความถูกต้องและเที่ยงตรงของข้อมูลให้มากที่สุด ผู้ศึกษาตรวจสอบข้อมูลที่ได้นำมาพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้ ทั้งจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการ

สังเกต และการสัมภาษณ์ นำมาตรวจสอบข้อมูลที่ได้ว่าเวลาต่างกันข้อมูลที่ได้มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

2. การตรวจสอบสถานที่ เพื่อความถูกต้องและเที่ยงตรงของข้อมูลให้มากที่สุด ผู้ศึกษาตรวจสอบข้อมูลที่ได้นำมาพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้ ทั้งจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ นำมาตรวจสอบข้อมูลที่ได้ว่าสถานที่ต่างกันข้อมูลที่ได้มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

3. การตรวจสอบบุคคล เพื่อความถูกต้องและเที่ยงตรงของข้อมูลให้มากที่สุด ผู้ศึกษาตรวจสอบข้อมูลที่ได้นำมาพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้ ทั้งจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ นำมาตรวจสอบข้อมูลที่ได้ว่าบุคคลต่างกันข้อมูลที่ได้มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมข้อมูลที่ได้จากทั้งจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ และนำมาตรวจสอบข้อมูลที่ได้ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ทั้งการตรวจแหล่งเวลา การตรวจสอบสถานที่ และการตรวจสอบบุคคล จนข้อมูลที่ได้มีความถูกต้องและเที่ยงตรงของข้อมูล หลังจากนั้นรวบรวมข้อมูลที่ได้ผ่านการตรวจสอบแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เทคนิค/ วิธีการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) นำมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ เพื่อตรวจสอบว่ามีวาทกรรมชุดใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับชุดระเบียบการศึกษา รูปแบบ/ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดระเบียบการศึกษา และวาทกรรมชุดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนั้น มียุทธศาสตร์ในการเข้ามาสู่พื้นที่วาทกรรมการศึกษาที่ถ่ายทอดความรู้สู่ชาวปากะญอในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนาเป็นอย่างไร และภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการศึกษาที่มีต่อชาวปากะญอในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนาเป็นอย่างไร

โดยการวิเคราะห์และเรียบเรียงผลการศึกษา/ สืบค้นภาคปฏิบัติการของวาทกรรมการศึกษาที่มีต่อชาวปากะญอในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนาออกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1. วาทกรรมการศึกษา (Discourse of Education) ที่มีต่อชาวปากะญอ ในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา หมู่บ้านห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหัดลำพูน เป็นอย่างไร

2. ทัศนคติของวาทกรรมการศึกษา (Discursive Practices of Education) ที่มีต่อชาวปากะญอ ในพื้นที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระหทัยวงศาพัฒนา ที่มีต่อวาทกรรมการศึกษากระแสหลักของรัฐ

3. สรุปและอภิปรายผล พร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากการศึกษาครั้งนี้